

SAĞLIK BİLİMLERİNDE BİLİMSEL ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİNE GİRİŞ

Editörler

Burak METE

Hakan DEMİRHİNDİ

© Copyright 2022

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-8259-72-8

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Kitap Adı

Sağlık Bilimlerinde Bilimsel Araştırma
Yöntemlerine Giriş

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Editörler

Burak METE

ORCID iD: 0000-0002-0780-6176

Hakan DEMİRHİNDİ

ORCID iD: 0000-0001-7475-2406

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

MED090000

DOI

10.37609/akya.2262

UYARI

Bu üründe yer alan bilgiler sadece lisanslı tıbbi çalışanlar için kaynak olarak sunulmuştur. Herhangi bir konuda profesyonel tıbbi danışmanlık veya tıbbi tanı amacıyla kullanılmamalıdır. Akademisyen Kitabevi ve alıcı arasında herhangi bir şekilde doktor-hasta, terapist-hasta ve/veya başka bir sağlık sunum hizmeti ilişkisi oluşturmaz. Bu ürün profesyonel tıbbi kararların eşleniği veya yedeği değildir. Akademisyen Kitabevi ve bağlı şirketleri, yazarları, katılımcıları, partnerleri ve sponsorları ürün bilgilerine dayalı olarak yapılan bütün uygulamalardan doğan, insanlarda ve ihazlarda yaralanma ve/veya hasarlardan sorumlu değildir.

İlaçların veya başka kimyasalların reçete edildiği durumlarda, tavsiye edilen dozunu, ilacın uygulanacak süresi, yöntemi ve kontraendikasyonlarının belirlemek için, okuyucuya üretici tarafından her ilaca dair sunulan güncel ürün bilgisini kontrol etmesi tavsiye edilmektedir. Dozun ve hasta için en uygun tedavinin belirlenmesi, tedavi eden hekimin hastaya dair bilgi ve tecrübelerine dayanarak oluşturulması, hekimin kendi sorumluluğundadır.

Akademisyen Kitabevi, üçüncü bir taraf tarafından yapılan ürüne dair değişiklikler, tekrar paketlemeler ve özelleştirmelerden sorumlu değildir.

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

“Bütün insanlar doğal olarak bilmek ister” demiş Aristoteles. Yani merakla başlar her şey. İnsanların çoğunluğu merak edip bulduklarını kullanarak hayatını sürdürürken, daha azı ise merak ettiklerinin cevaplarını bulmak için harekete geçer. Bilim insanları meraklarını gidermek için harekete geçenlerdir. Gözlemledikleri birlikteliklerin nedenlerini bulmaya, varsa olumsuz şartlara müdahale ederek onları olumlu hale getirmeye çalışırlar. Tabii ki her zaman başarılı olmanın garantisi yoktur. Araştırma yapabilmek, önce bilgiyi gerektirir. Kitabımızın hedef kitlesi kendi alanlarında temel bilgileri almış veya almakta olan, bu temel bilgilerini kullanarak merakları sonucunda oluşturdukları hipotezlerini test etmek isteyen araştırmacılarıdır. Sağlık bilimlerinde bilimsel araştırma yöntemlerini tartışan bu kitabın hedef kitlesi hem yıllardır araştırma yapan hem de yeni başlayan araştırmacılarıdır. İşin felsefesi kadar teknik yönü de, gerektiğinde görsellerle desteklenerek ayrıntılı bir şekilde anlatılmıştır. Tamamen özgün olarak, hiç alıntı yapılmadan yazılmış bölümler de mevcuttur. Tercüme bir kitap değildir. Alanlarında deneyimli yazarlar deneyimlerini en ince ayrıntılarına kadar paylaşmışlardır. Kitabı bitiren okuyucu sıfırdan başlayarak bir araştırma planlayabilecek, uygulayabilecek ve bulduklarını yazılı veya sözlü bir eser halinde bilimsel arenada tartışmaya açabilecektir. Günümüz dijital teknolojilerinden bilimsel araştırmalarla ilgili olanlar tabii ki kitabımızda yerlerini almıştır. Siz değerli araştırmacılarımızın bu bilgilerden faydalanarak araştırmanın zevkini yaşamalarını umuyoruz. Hepinizi merak etmeye ve bilimsel dünyada kalıcı eserler bırakmaya davet ediyoruz. Bölümler veya kitabın geneli ile ilgili katkılarınızı, varsa sorularınızı ve önerilerinizi tüm yazarlar olarak bekliyoruz. Yazarların iletişim bilgileri bölüm başlarında yer almaktadır. Yolunuz açık olsun. Diğer eserlerimizde buluşmak üzere.

*Her zaman destekleri ile bize güç veren, sabırla yanımızda
yer alan eşlerimiz, çocuklarımız ve ailelerimize
sevgi ve teşekkürlerimizle...*

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1	Bilimsel Araştırmalarda Temel Kavramlar	1
	<i>Burak METE</i>	
BÖLÜM 2	Veri ve Veri Türleri	11
	<i>Sevinç Püren YÜCEL KARAKAYA</i>	
	<i>Nazlı TOTİK DOĞAN</i>	
BÖLÜM 3	Ölçme ve Ölçek Düzeyleri	19
	<i>Nazlı TOTİK DOĞAN</i>	
	<i>Sevinç Püren YÜCEL KARAKAYA</i>	
BÖLÜM 4	Tıp Alanındaki Bilimsel Araştırma Tasarımları	27
	<i>Erkay NACAR</i>	
BÖLÜM 5	Araştırmalarda BİAS Nedenleri ve Araştırma Hataları	45
	<i>Erkay NACAR</i>	
BÖLÜM 6	Evren ve Örneklem	57
	<i>Elif DÖNMEZ</i>	
	<i>Tülay ORTABAĞ</i>	
BÖLÜM 7	Hipotez Testleri ve İstatistiksel Çıkarım	77
	<i>İlker ÜNAL</i>	
BÖLÜM 8	Meşhur P Değeri ve Etki Büyüklüğü	85
	<i>İlker ÜNAL</i>	
BÖLÜM 9	Güç Analizi ve Örneklem Büyüklüğü Hesaplamasına Giriş	97
	<i>Burak METE</i>	
BÖLÜM 10	Anket Çalışmalarında Örneklem Büyüklüğü Hesaplamanın Mantığı	113
	<i>Burak METE</i>	

BÖLÜM 11	Hipotez Testi Çalışmalarında Örneklem Büyüklüğü Hesaplamanın Mantığı	119
	<i>Burak METE</i>	
BÖLÜM 12	G-Power Programı Genel Bilgiler Örneklem Büyüklüğü ve Güç Hesaplamaları	129
	<i>Burak METE</i>	
	<i>Tarık SALCAN</i>	
BÖLÜM 13	Anket Hazırlama	197
	<i>Ertan KARA</i>	
BÖLÜM 14	Bilimsel Araştırma Projeleri Yazım Süreçleri.....	217
	<i>Suat TEKİN</i>	
	<i>Yavuz ERDEN</i>	
BÖLÜM 15	Literatür Tarama / İnceleme.....	229
	<i>Ferdi TANIR</i>	
BÖLÜM 16	Makale Yazımı Sırasında Kullanılması Önerilen Kontrol Listeleri.....	243
	<i>Ersin NAZLICAN</i>	
	<i>Musa ŞAHİN</i>	
BÖLÜM 17	Bilimsel Makale Yazma	265
	<i>Burak METE</i>	
BÖLÜM 18	Bilimsel Etik	283
	<i>Çiğdem TEKİN</i>	
BÖLÜM 19	Kaynaklar (Alıntılar)	303
	<i>Hakan DEMİRHİNDİ</i>	
BÖLÜM 20	Dijital Alıntılama Uygulamaları (Mendeley Alıntı Yöneticisi).....	321
	<i>Hakan DEMİRHİNDİ</i>	

YAZARLAR

Prof. Dr. Hakan DEMİRHİNDİ

Çukurova Üniversitesi, Tıp Fakültesi,
Halk Sağlığı AD.
ORCID iD: 0000-0001-7475-2406

Arş. Gör. Nazlı TOTİK DOĞAN

Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Enstitüsü, Biyoistatistik AD.
ORCID iD: 0000-0003-1938-1221

Dr. Öğr. Üyesi Elif DÖNMEZ

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye
Hemşirelik Fakültesi Onkoloji
Hemşireliği AD.
ORCID iD: 0000-0001-5030-3411

Doç. Dr. Yavuz ERDEN

Bartın Üniversitesi, Fen Fakültesi,
Moleküler Biyoloji ve Genetik Bölümü,
Mikrobiyoloji AD.
ORCID iD: 0000-0002-2807-6096

Prof. Dr. Ertan KARA

Çukurova Üniversitesi, Tıp Fakültesi,
Halk Sağlığı AD.
ORCID iD: 0000-0003-2486-8683

**Arş. Gör. Sevinç Püren YÜCEL
KARAKAYA**

Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Enstitüsü, Biyoistatistik AD.
ORCID iD: 0000-0002-5768-3549

Doç. Dr. Burak METE

Çukurova Üniversitesi, Tıp Fakültesi,
Halk Sağlığı AD.
ORCID iD: 0000-0002-0780-6176

Dr. Öğr. Üyesi ErKay NACAR

Karabük Üniversitesi, Tıp Fakültesi,
Halk Sağlığı AD.
ORCID iD: 0000-0002-7046-4551

Prof. Dr. Ersin NAZLICAN

Çukurova Üniversitesi, Tıp Fakültesi,
Halk Sağlığı AD.
ORCID iD: 0000-0002-1460-1996

Prof. Dr. Tülay ORTABAĞ

Gedik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi
ORCID iD: 0000-0003-1466-7343

Dr. Tarık SALCAN

Çukurova Üniversitesi, Tıp Fakültesi,
Halk Sağlığı AD.
ORCID iD: 0000-0002-3830-6801

Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem TEKİN

İnönü Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri
Meslek Yüksekokulu
ORCID iD: 0000-0001-9038-1924

Prof. Dr. Ferdi TANIR

Çukurova Üniversitesi, Tıp Fakültesi,
Halk Sağlığı AD.
ORCID iD: 0000-0001-7408-8533

Doç. Dr. İlker ÜNAL

Çukurova Üniversitesi, Tıp Fakültesi,
Biyostatistik AD.
ORCID iD: 0000-0002-9485-3295

Doç. Dr. Suat TEKİN

İnönü Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Temel
Tıp Bilimleri Bölümü, Fizyoloji AD.
ORCID iD: 0000-0002-2757-1802

Uzm. Dr. Musa ŞAHİN

Sağlık Bakanlığı, Adana İl Sağlık
Müdürlüğü
ORCID iD: 0000-0002-0736-2229